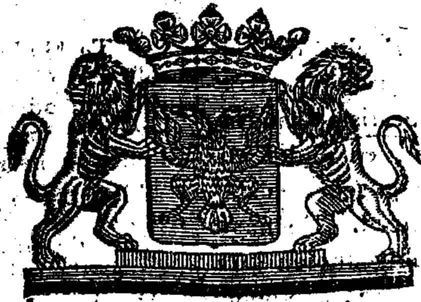
A°. 1836. N°. 114.

ARNHEMSCHE COURANT.

Donderdag den 22 September.

FRANKFORT, den 17den September.

De Duitsche bondsvergadering heeft in hare 16e zitting een besluit genomen, behelzende algemeene bepalingen nopens het straffen van vergrijpen tegen het Duitsche verbond en nopens de uitlevering van staatsmisdadigers op het grondgebied van het Duitsche verbond. Het luidt aldus: 1) Daar niet alleen het doel van het Duitsche verbond in de handhaving van de onafhankelijkheid en onschendbaarheid der Duitsche staten, alsmede der in- en uitwendige rust en veiligheid van Duitschland bestaat; maar ook de constitutie van het verbond, wegens derzelver wezenlijke zamenhang met de constitutien der afzonderlijke bondsstaten, als een noodzakelijk bestanddeel der laatsten is te beschouwen, en derhalve een vergrijp tegen het verbond of deszelfs constitutie, tevens een vergrijp tegen jederen afzonderlijken bondsstaat in zich bevat; zoo behoort elke onderneming tegen het aanwezen, de onschendbaarheid, de veiligheid of de constitutie van het Duitsche verbond in de afzonderlijke bondsstaten geoordeeld en gestraft te worden overeenkomstig de in laatstgemelde bestaande of voortaan in te voeren wetten, volgens welke eene gelijke daad, tegen den afzonderlijken bondsstaat gepleegd, als hoogverraad, lands-verraad of onder eene andere benaming moet gestraft worden. 2) De bondstaten verpligten zich, jegens elkanderen, om personen, beschuldigd van het bewerken eener onderneming, gerigt tegen den Souverein, of tegen het aanwezen, de onschendbaarheid, constitutie of veiligheid van eenen anderen bondstaat, of van eene daartoe strekkende verbindtenis, van de deelneming daaraan, of de begunstiging derzelve, aan den aangeranden of bedreigden staat uit te leveren, vooronderseld, dat zoodanig persoon geen onderdaan is van den staat die de uitlevering vraagt, of in denzelven reeds wegens andere hem te last komende misdaden behoort onderzocht of gestraft te worden. Mogt de onderneming, waarvan de uit te leveren persoon beschuldigd wordt, tegen meerdere afzonderlijke bondsstaten gerigt zijn, dan behoort de uitlevering te geschieden aan dien staat, die daarom de eerste aanvrage doet.

— Z. M. de Koning van Griekenland is van Potsdam naar Munchen teruggekeerd.

— Brieven uit Venetie melden, dat het Turksche fregat *Tariri Bahri* aldaar is aangekomen. Aan boord van hetzelve bevindt zich de Turksche gezant aan het Oostenrijksche hof, *Ferik Ahmed* pacha. De gezant zou na afloop der quarantaine dadelijk zijne reis naar Weenen voortzetten.

— Uit Rome wordt den 8sten September geschreven, dat de Koning van Napels, nadat hij de quarantaine, waaraan alle uit het zuiden van Frankrijk komende schepen onderworpen zijn, vier dagen lang op het schip had uitgehouden, aan land is gestapt, ten einde den nog overigen tijd in een landhuis aan zee door te brengen. De landzijde van Napels blijft nog altijd afgesloten, en toen zich dezer dagen het gerucht verspreidde, dat op verscheidene plaatsen van dat Koningrijk de cholera was uitgebroken, werd ook door de Pauselijke overheden dadelijk een kordon tegen Napels getrokken, zoodat van Napels mede geen reiziger meer bij ons kon komen, en de wederzijdsche troepen eenige dagen lang vlak tegenover elkanderen stonden. Even zoo hadden eenige te Livorno voorgekomene verdachte gevallen, welke even als die in Napels ongegrond zijn bevonden, de regering genoopt, om alle schepen, uit die haven komende, aan quarantaine te onderwerpen. Deze maatregelen zijn sints opgeheven; maar zij werken nogtans nadeelig op handel en vertier, en als het nog langer zoo voortgaat zijn de gevolgen voor een groot aantal ingezetenen niet te berekenen. De regering te Rome heeft last gegeven, ten einde de magazijnen der stad met levensmiddelen gevuld worden, opdat er onverhoeds geene duurte moge ontstaan, gelijk te Ancona, waar in de laatste dagen der afsluiting groot gebrek heerschte.

LONDEN, den 17den September.

Sinds een' geruimen tijd, en meer bepaaldelijk sedert de jongste wending van zaken in Spanje, liet het zich aanzien, dat Portugal, in vele opzigten zoo naauw aan dat land verbonden, niet bevrijd zou blijven van een' nieuwen staatsschok. Deze heeft thans werkelijk plaats gevonden. In den avond van den 8sten is door het volk en de troepen de staatsregeling van 1820 uitgeroepen (die liberaler is dan het Charter door don *Pedro* verleend); en den 9den is deze staatsregeling bereids door de Koningin erkend.

Uit de bijzonderheden, welke men nopens deze gebeurtenissen vernomen heeft, blijkt, dat de oppositie-partij in hare clubs in de laatste weken eene ongemeene werkzaamheid had aan den dag gelegd, doch dat het bewind hierdoor geenszins verontrust was geworden, daar hetzelve op de troepen, die zich in de hoofdstad bevonden, steunde. Den 8sten echter, toen de oppositieleden der Cortes uit Oporto en andere plaatsen van het Noorden des rijks te Lissabon aankwamen, openbaarde zich eene hevige gisting onder het volk, en gaf dit velerlei blijken van vreugde over de aankomst der bekende bestrijders van het bestuur. Een deel des volks begaf zich in booten te water, om de stoomboot, waarop de leden der cortes zich bevonden, te ontvangen. Ten vier ure des namiddags landden de afgevaardigden aan de Plaça de Commercio, alwaar eene talrijke vereeniging van volk en ongewapende nationale garden hen wachteden, met een korps muzijk aan het hoofd, dat dadelijk de wijs van het volkslied van 1820 deed hooren. Van tijd tot tijd ging een luid gejuich van *Leve de Staatsregeling van 1820* op. De bevelhebber van eenige aangerukte troepen scheen zich daartegen te willen verzetten, doch werd door steenworpen ligtelijk gewond, en haastte zich om uit het gedrang te komen. Eene soort van opschudding volgde hierop. Met het vallen van den avond begonnen de nationale garden zich te wapenen, en kwamen drie bataljons daarvan geregeld te zamen. Uiterlijk werd het een paar uren rustig. Doch intusschen zaten de staatkundige clubs niet stil, waarin besloten werd eene omwenteling in den zin der staatsregeling van 1820 tot stand te brengen, hetwelk evenwel op eene kalme wijze geschiedde. Men kwam overeen, om een adres op te stellen, waarin op eenen eerbiedigen toon aan de Koningin te kennen werd gegeven, dat slechts het toestaan van gezegde staatsregeling, en eene geheele verandering van ministers, den staat van spanning, waarin het land verkeerde, konden doen eindigen. Naauwelijks was dit besluit onder de menigte uitgelekt, of talrijke volkshoopen doorkruisten, onder het aanheffen van vreugdekreeten en zangen, de stad, hetwelk genoegzaam den geheelen nacht aanhield. De Koningin, de Prins haar gemaal en het hof waren omstreeks vier ure den vorigen namiddag, en dus juist bij het begin van de beweging, van het paleis van Cintra naar Lissabon gekomen. De ministers en leden van den staatsraad waren in het paleis de las Necessidades vergaderd; doch schenen zich te vleijen, dat de beweging slechts voorbijgaande zou zijn. Doch toen de tooneelen van ernstiger aard begonnen te worden, kregen de linietroepen bevel, derzelver kazernen te verlaten, en werden zij op het plein voor het paleis vereenigd, terwijl ten één ure des nachts, toen de volksberoering op het hevigst was, eenige bataljons infanterie met ruiterij en kavallerie naar het meest bedreigde punt werden gezonden. *Pimentel*, een kolonel der linietroepen, trad met de nationale garde in mondgesprek en poogde deze over te halen hun opzet te laten varen, doch hij zag zich weldra door zijne eigene manschap verlaten. De artillerie ging de eerste naar het volk over, waarna de ruiterij, en hierop al de linietroepen volgden. Omstreeks twee ure in den ochtend werd eene bezending, bestaande uit een officier van elk korps, met het overbrengen van bovengemeld verzoek, aan de Koningin belast. Deze Vorstin had geene andere keus, dan de staatsregeling van 1820 te bezweren, en benoemde den graaf *de Lumiares* en den burggraaf *da Bandeira* tot de zamenstelling van een nieuw bestuur; wordende de eerste terstond met het bestuur van oorlog, de laatste met dat der geldmiddelen belast. Dadelijk werd don *Thomas de Mello Bryer* een der gedeputeerden van de troepen, naar de nationale garde en linietroepen, die den uitslag zouden afwachten, gezonden; doch dezelve waren bereids, onder bevel van den generaal *George de Avilles*, naar het paleis gerukt, ten einde in persoon het besluit der Koningin te vernemen.

Met het aanbreken van den dag werden saluutschoten van het kasteel gelost, en de nationale garden, zoowel als de troepen, haastten zich derzelver geweren met lauwren te versieren, waarop zij onder het balkon van het paleis voorbij defileerden, en luide vreugdekreten aanten aanhieven, toen de Koningin in persoon verscheen, en de verzering van trouw aan de staatsregeling herhaalde.

De Koningin was eenigzins bleek, ten gevolge van de onrust, waarin zij natuurlijk verkeerd had. Den 9den en 10den (tot wanneer de berigten gaan) is het intusschen rustig gebleven, en de geheele omwenteling is, zonder dat het iemand het leve gekost hebbe, tot stand gebragt. De lieden, die daarvan de raddraaijers geweest zijn, zijn aan den dag

deren kant van weinig beteekenis; men kan daaronder slechts den afgevaardigden *Lionel Savaras* en zekere *Las Mantas* als de meest bekende personen noemen. Eerst toen de zaken eene besliste wending bekwamen, namen meer lieden van rang daaraan deel, en onder anderen, gelijk gebleken is, de generaal *de Avilles* met zijn geheelen staf.

Het volk is zeer tegen het vorige ministerie verbitterd. De naam van *Carvalho* is inzonderheid gehaat. Hij en zijne ambtgenooten hou den zich in het paleis schuil, om, gelijk *Isturitz* uit Spanje, aan boord van een Engelschen bodem zich naar Engeland in te schepen.

De afgevaardigden uit het Noorden, wier komst de schijnbare reden van de voorvallene beweging is geweest, hebben daaraan geen deel genomen.

PARIJS, den 18den September.

De dagbladen melden, dat er eene echtverbintenis van den Hertog van Orleans met eene Prinses van de familie Hohenzollern-Sigmaringen bepaald is of althans eerstdaags bepaald zal worden.

— Men verneemt thans, dat de heer *Molé* nog niet volkomen hersteld is en zich nog met geene staatszaken kan bemoeijen.

De benoeming van den heer *Martin* (du Nord) tot minister van het openbaar onderwijs is nog niet zeker. Er schijnen nog onderhandelingen, zoo wel met hem als met anderen, plaats te hebben.

— Het *Journal Politique et Littéraire* van Toulouse van 13 September meldt: « De maarschalk *Soult* heeft St Amand niet verlaten, zoo als de Parijsche dagbladen beweerden. Men verzekert ons, dat hij tot voorwaarde der aanneming van den post van minister van oorlog gesteld had, dat de heer *Leon Talabot* als minister van koophandel in den raad zou komen. »

Men beweert, dat er met den maarschalk *Gérard* mede onderhandelingen hebben plaats gehad; maar dat hij ook zwarigheid heeft gemaakt den post van minister van oorlog op zich te nemen. Het schijnt, dat daarna aan den maarschalk *Molitor* voorslagen gedaan zijn.

— Het *Journal de Débats* behelst heden een sterk artikel tegen de onverdraagzaamheid, welke de Pruissische regering nog omtrent de Joden betoont.

— Uit Lijon wordt den 16den September het volgende geschreven: » Dezen nacht, om half drie uur, was de menigte, welke zich rondom den put, waarin *Dufavel* zich bevond, verzameld had, getuige van het allerbelangrijkste tooneel. De genie had eindelijk de tallooze zwarigheden, welke de zandgrond, die haar van *Dufavel* scheidde, opleverde overwonnen, en was tot de planken, waarachter hij zat, genaderd. Deze waren ook gedeeltelijk doorgezaagd, toen de gevangene er eensklaps eene laatste doorbreekt, door de opening heendringt en zich om den hals van eenen sapeur vast klemt. Spoedig trekt men hem uit den gang, doch in weerwil van zijne dringende bede om langs het puttouw naar boven te mogen klauteren, wacht men tot dat een der aanwezige geneesheeren naar beneden gekomen zij en zich van den goeden toestand van *Dufavel* verzekerd hebbe. Eindelijk wordt hij op eenen aan een touw vastgemaakten armstoel gezet, behoorlijk gedekt en toen naar bovenegetrokken. Zoodra hij op de oppervlakte verschijnt verkondigt het herhaald geroep van: *leve de genie*, de ongeduldig verwachte verlossing van den ongelukkige. De heer *Chinai* bragt van wege den gemeenteraad dankbetuigingen en gelukwenschen aan de officieren van de genie toe. *Dufavel* werd door zijne verlossers zelve, te midden van flambouwen, in zegepraal weggebragt, en is thans bij den heer *Rafland*, een der buren, in huis, die uitstekende zorg voor hem draagt. Hij is wel, doch gevoelt zich wat afgemat; gekwetst of gekneusd is hij niet, en er is alle hoop, dat zijne gezondheid door dit voorval niet zal lijden. Zoo werd dan die man, na *veertien dagen* in doodsangst doorgebragt te hebben, gered."

— De *Moniteur* meldt, dat de graaf *Septime Latour Maubourg* tot Fransch ambassadeur in Spanje is benoemd.

Men denkt, dat de Spaansche regering, welke vooreerst slechts eenen zaakgelastigde te Parijs aangesteld had, nu ook weder eenen ambassadeur zal benoemen.

— Er zijn brieven en dagbladen uit Madrid tot den 10den dezer ontvangen. De brieven behelzen niets belangrijks, behalve dat de betaling der Spaansche renten, verschijnende op 1 November aanstaande, verzekerd is.

Men beweert, dat de heer *Mendizabal* weder minister van financien in Spanje zal worden.

Een Spaansch dagblad, de *Patriot* genaamd, meent te weten, dat het ministerie van financien met eenige handelshuizen eene overeenkomst heeft getroffen tot het bezorgen der noodige gelden om in de dringendste behoeften der armee te voorzien.

De officieele courant van Madrid behelst weder artikels, ter bestrijding van de berigten en aanmerkingen der Fransche ministeriele bladen omtrent Spanje.

Die courant zegt onder anderen, dat als er geene medewerking van Frankrijk te verwachten is, men daarom niet zal wanhopen. « Wij zullen, zegt zij, dan wel middel vinden om toch te zegevieren, en misschien zal het de Franschen nog eens berouwen, dat zij de gelegenheid lieten voorbijgaan, om zich bij de Spaansche natie verdienstelijk te maken, en de expeditie van den hertog van *Angoulême* en de gelden, uit het zuiden van Frankrijk aan don *Carlos* gezonden, te doen vergeten. »

— Te Madrid is een genootschap opgerigt, hetwelk zich den naam geeft van *Genootschap der Hervormers van het Volk.* Dit genootschap heeft een adres aan het gouvernement ingediend, ten einde, volgens de grondwet van 1822, de Koninklijke autorisatie te verkrijgen. De statuten van hetzelve zijn nog niet bekend. Indien de regering dit genootschap erkent, zullen de zittingen openlijk gehouden worden, maar anders in het geheim.

Van de oorlogvoerende partijen in Spanje heeft men geene tijdingen van eenig belang.

De Carlisten beweren, dat *Basilio Garcia*, van zijnen ondernomenen togt in het binnenland, in Navarra is wedergekeerd met eene zeer aanzienlijke som gelds, welke hij buit gemaakt heeft, en welke zij op niet minder dan vijf millioen realen schatten.

— De *Sentinelle des Pyrenées* meldt, dat de generaal *Cordova*, gewezen bevelhebber van het Spaansche Noorder-leger, bij een bezoek van Behobia, door eenen serjant van het fort bijna was doodgeschoten. De kommandant van het fort liet dien serjant deswege gevangen zetten; maar moest hem, op den eisch der soldaten, die aan het muiten sloegen, weder loslaten. *Cordova* zou omgebragt zijn geworden, als hij zich niet spoedig van het fort verwijderd had.

— Uit Algiers wordt gemeld, dat in de laatste zes maanden veel menschen uit Europa zijn overgekomen, die zich aldaar nederzetten. Uit Zuid-Frankrijk inzonderheid komen er veel. De inboorlingen van dat gedeelte des rijks kunnen het Algerijnsche klimaat ook goed verdragen. Buitendien komen er vele Malthezers, Marjorkanen, alsmede eenige Spaansche kustbewoners en Portugezen uit de Alagarven naar Algiers over. Bijzonder ijverig en volhardend zijn de Duitsche landlieden, als zij maar eenig vermogen medebrengen, om de slechte jaargetijden, inzonderheid de koortsen, welke de menschen uit de noordelijker streken zoo zeer aandoen, te kunnen doorstaan. Van de jonge kinderen dezer gezinnen zijn er velen gestorven; volwassenen en kinderen van 11 tot 15 jaar konden de natheid des winters en de morgennevels over het algemeen beter verdragen.

'S GRAVENHAGE, den 20sten September.

Naar men verzekert, heeft de graaf *Schimmelpenninck*, secretaris van staat, ten gevolge van den staat zijner gezondheid, zijn ontslag uit die betrekking genomen, en zullen zijne werkzaamheden, naar men wil, voorloopig, door den heer *van Doorn*, minister van binnenlandsche zaken, worden waargenomen.

— Dezer dagen is alhier, van eene reize buitenslands, teruggekeerd de graaf *Alopeus*, secretaris van de legatie van Rusland, benevens de majoor *W. G. W. Senn van Basel.*

ZIERIKZEE, den 15den September.

Heden is het treurig berigt ontvangen, dat de eenige van hier varende vischhoeker, genaamd *de Kroonprins*, toebehoorende aan de reederij van de heeren *le Sage ten Broek* & comp., den 12 Augustus ll. op de kust van Ysland, door een hevigen orkaan op de klippen is geworpen en geheel verongelukt. De equipagie is gelukkig gered.

MIDDELBURG, den 19den September.

Op den 15den dezer zijn ter reede aan boord van het schip *Middelburg*, kapitein *G. Riekels*, geëmbarkeerd de troepen, bestemd voor de Oost-Indien, onder kommando van den 1sten luitenant jhr. *van Andringa de Kempenaer*, sterk 4 officieren en 180 onderofficieren en manschappen, onder welke zich bevinden de 2de-luitenants *Scheepens en Prinsen*, benevens de officier van gezondheid der 2de klasse *Gobé*. Ons is berigt, dat deze troepen in de beste orde zijn aan boord gekomen, en dat een uitmuntende geest hen bezielt. Onder deze militairen bevindt zich een gewezen kapelmeester in Nassausche dienst en eenige soldaten welke muzijkale kennis bezitten: zijnde dezelve, door de zorg van heeren officieren, in het bezit gesteld van eenige instrumenten en muzijk, hetwelk doet vermoeden, dat hierdoor het voor den soldaat zoo vervelende van eenen langen zeetogt, op eene doelmatige wijze zal worden verkort en veraangenaamd.

AMSTERDAM den 20sten Augustus

Beurs van den 19den September.

De schrik, welke onder de fondsen houders aan de beurs van jl. Zaturdag heerschte, heeft heden gedeeltelijk opgehouden; men had van Antwerpen zeer slechte beurs noteringen verwacht, doch dit het geval niet zijnde en ook te Parijs geene verandering plaats gehad hebbende, waren alle effekten aanmerkelijk hooger.

Politiek nieuws was er volstrekt niets. Uit Spanje geene nadere berigten van eenig belang.

Fluctuatien der Prijzen:

Holland. Onze $2\frac{1}{2}$ pCt. openden $52\frac{1}{4}$, vervolgens $52\frac{3}{8}$, $\frac{7}{8}$ gebleven, bij zeer uitgebreide affaire; 5 pCt. $100\frac{1}{2}$, $\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{7}{8}$, 101 gesloten bij insgelijks levendigen handel; in kansbiljetten is niet veel omgezet; aanvankelijk $22\frac{3}{16}$, op het eind der beurs $22\frac{1}{2}$ gebleven; $4\frac{1}{2}$ pCt. sijndikaat werd in kleine postjes à $95\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$ en 96 gedaan; nieuwe zijn à $77\frac{3}{4}$, 78, $78\frac{1}{2}$ afgegeven; in oude aandeelen handelmaatschappij waren de fluctuatien het belangrijkst; van den openingskoers 173 klommen dezelve tot 178 en hielden zich tot het einde toe daarop staande.

Spanje. Ardoins aanvankelijk $25\frac{1}{4}$; de belangrijke inkoopen deden dezelve tot $26\frac{1}{4}$ stijgen, doch allengs tot $25\frac{1}{2}$ achteruitgegaan en op dezen koers staande blijven; groote afkomen zijn van $24\frac{7}{8}$ tot $25\frac{7}{8}$ toe geklommen en $25\frac{7}{8}$ gebleven; van Passive werden eenige kleine postjes à $8\frac{7}{8}$, van Fransche uitgestelde is iets à $9\frac{3}{4}$, $10\frac{1}{4}$, en van Engelsche eenige weinige posten à 9 pCt. verhandeld.

Rusland. Oude Russen $103\frac{1}{4}$, $\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$ gedaan; nieuwe 104 bij zeer geringe affaire; Russen van 1831 en 1833 $94\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, 95 verhandeld in zeer kleine postjes; van roebels werd iets à 65, later à $65\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$ en $\frac{1}{2}$ afgegeven.

Oostenrijk. 5 pCt. metallieken van $99\frac{1}{4}$ tot $99\frac{7}{8}$ toe verhandeld; van $2\frac{1}{2}$ pCt. werd iets à $55\frac{1}{4}$ gedaan.

Beurs van den 20sten September.

Men heeft heden over Engeland de belangrijke tijding ontvangen, dat even als te Madrid door eene militaire beweging, ook te Lissabon de constitutie van 1820 geproclameerd is, en dat de Koningin genood-

zaakt is geworden, dezelve te bezweeren; dit evenement heeft jl. Zaturdag te Londen de Portugesche effekten bijna 7 pCt. doen achteruitgaan; ook onze binnenlandsche, alsmede Spaansche effekten waren op dien dag te Londen gevoelig flaauwer; onze beurs gevoelde heden mede de uitwerking daarvan en alle fondsen waren weder tot veel verminderde prijzen verkrijgbaar.

Fluctuatien der prijzen:

Holland. $2\frac{1}{2}$ pCt. openden $51\frac{5}{8}$, vielen tot $51\frac{1}{2}$, stegen tot $51\frac{7}{8}$ en bleven $51\frac{3}{4}$ bij zeer veel affaire; 5 pCt. openden $99\frac{3}{4}$ en hielden zich op dit standpunt staande; kansbiljetten $21\frac{7}{8}$, $\frac{15}{16}$, $\frac{7}{8}$, $\frac{3}{4}$ gebleven; van oude sijndicaat werd iets à 95 en van nieuwe à $77\frac{1}{2}$ en 77 gedaan; veel beweging heerschte weder in oude aandeelen handelmaatschappij de koers was 174, 180 en sloot 176.

Spanje. Ardoins $23\frac{3}{4}$, $\frac{7}{8}$, 24, $24\frac{1}{8}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{4}$ gebleven met veel handel; Passive iets à $8\frac{1}{2}$ gedaan.

Van Russische schuldbrieven waren alleen roebels zeer geoffereerd en eenige postjes à $64\frac{1}{4}$ en $\frac{1}{2}$ gedaan.

Nieuws uit Spanje was er ter beurs niet bekend.

Mengelwerk.

Engelsche Paarden-rennerijen.

Eerste Artikel.

In ons No. 106 van den 3den dezer hebben wij ons, aan het slot der nadere aankondiging van den renstrijd te *Aken* en te *Luik*, waar de hier te lande, en wel in deze provincie, gefokte bloedpaarden van den baron VAN HEECKEREN *van Enghuizen*, prijzen hebben gewonnen, voorbehouden, onze geëerde lezers nader bekend te maken met het ontegenzeggelijk nut, dat het, eerst in *Engeland* en vervolgens op het vasteland in gebruik geraakt *paardrennen*, ter verbetering van het paardenras heeft te weeg gebragt, om daaruit af te leiden, hoe wenschelijk het ware, dat zulk een heilzaam gebruik, ter verbetering van ons inlandsch paardenras, ook hier te lande wierd ingevoerd.

Aan deze belofte willende voldoen, namen wij het, over genoemd onderwerp, zaakkundig en met proeven gestaafde werkje van den baron G. BIEL te *Weitendorf* in *Meckelenburg*, te *Dresden* in 1830 uitgegeven, ter hand, welks titelblad met een veelafdoend Engelsch motto prijkt, van dezen inhoud: *Experience is a great teacher. It is a professor that neither reasons nor debates, but carries conviction and proof, which no one, but a madman, can dispute.* (De ondervinding is de beste leermeesteres. Zij houdt noch van redekavelen, noch van tegenspreken, maar overtuigt door bewijzen, die niemand dan een dwaas kan betwisten.)

Niet te onregt zegt de baron BIEL, dat *Engeland*, door zijn verbeterd paardenras, alle landen van het vaste land aan *Groot-Brittanje* schatpligtig heeft gemaakt, en zulks eenig en alleen door deszelfs paard-rennerijen. Of is het geene algemeen erkende waarheid, dat het Engelsche paardenras slom eenen onwedersprekelijken roem heeft, hoofdzakelijk wegens deszelfs vlugheid en kracht? Dat nog jaarlijks belangrijke sommen worden besteed, om Engelsche paarden naar het vaste land over te voeren; op welk vervoeren vroeger (wat de hengsten betrof) de zwaarste straf bij de Engelsche wetten stond; maar van welke strafbepaling men, eensdeels uit hoofde der veelvuldige misbruiken, anderdeels, om het voordeel, dat daaruit voor *Engelands* paardenfokkers ontegenzeggelijk voortvloeide en nog vloeit, heeft gemeend te moeten afzien?

Ter bereiking van dit zelfde doel, begreep de regering der Noord-Amerikaansche staten dan ook in 1818, op aandrang der voornaamste burgers, dit paard-rennen aldaar te moeten invoeren; hetgeen sedert dien tijd, niet alleen met het gunstigste gevolg is bekroond, maar ook werkelijk heeft medegewerkt, om het Noord-Amerikaansche paardenras op denzelfden voet van verbetering te brengen als het Engelsche.

Hetzelfde is sedert 1821 in *Frankrijk* een voorwerp van bemoeijing der hooge regering geweest, ter bereiking van een gelijk doel. NAPOLEON, wien geen scherp doorzigt in het opsporen van voldoende middelen tot het streven naar een gewenscht oogmerk, kon worden betwist, voerde, reeds in 1806, de in *Engeland* gebruikelijke paard-rennerijen, in, en bepaalde, ter goedmaking der kosten daartoe vereischt, jaarlijks 80,000 francs. De *Bourbons*, schoon niet in allen opzigte al de door NAPOLEON genomen maatregelen goedkeurende, en slechts die behoudende, welke ter bevordering van het algemeen belang konden strekken, vermeerderden zijne prijsuitloovingen jaarlijks nog met twee, namelijk: den koninklijken prijs van [illegible] Dauphin-prijs van 3000 francs. Zoodat het Fransche [illegible]

Maar behalve *Noord-Amerika*, behalve *Frankrijk*, dagteekent het invoeren der renstrijden in *Beijeren* reeds veel vroeger; terwijl *Mecklenburg*, *Hongarijen*, *Oostenrijk* en *Pruissen*, de nuttigheid daarvan niet minder inziende, geenszins in gebreke bleven dit voorbeeld loffelijk te volgen. Ter bereiking van hetzelfde doel oordeelde de hertog van *Holstein-Augustenburg* het dienstig, ook in zijne staten jaarlijksche renstrijden in te voeren. En zelfs in *Rusland* heeft zulks thans, op gelijke wijze, jaarlijks plaats. Uit de dagbladen weten wij, voor het minst, dat ook daar reeds in 1825 eene zoodanige paarden-rennerij, waarbij de hoogste premie 50,000 zilveren roebels was, tot genoegen van het gehele hof en een aanschouwen eener ontelbare menigte, was afgeloopen, en dat Keizer NIKOLAAS, zelfs bij Ukasen, de jaarlijks, op dien zelfden voet plaatshebbende rennerijen heeft vastgesteld en geregeld.

En waarom zou men dan ook hier te lande, waar, de voornamelijk in *Vriesland*, jaarlijks plaats vindende harddraverijen, zonder tegenspraak eene belangrijke verbetering van het Vriesche paardenras hebben te weeg gebragt, in navolging van bovengenoemde rijken, niet even zeer kunnen aanvangen met het daarstellen van paarden-rennerijen, welke elders de beste resultaten hebben opgeleverd? Het geldt hier geene stelling, waarvan men de uitkomst door daadzakelijke proeven veiligheidshalve, eerst en voornamelijk behoort af te wachten. *Engeland*, *Noord-Amerika*, *Mecklenburg*, *Hongarijen*, *Oostenrijk*, *Pruissen* en *Frankrijk* hebben reeds, zulk eenen geruimen tijd, op de meest gewenschte uitkomsten mogen roemen; en zouden wij dan liever achterlijk wenschen te blijven, in de behartiging van een voornaam industrieel belang; wij, die een land bewonen, welks geschiedkundige roem, met betrekking tot landbouw en veeteelt, met regt gevestigd mag genoemd worden?

Uit het boven aangevoerde blijkt het dus reeds duidelijk, dat de primitive oorsprong der Engelsche paardrennerijen minder moet gezocht worden in de zucht naar openbare vermakelijkheden, dan wel in het edele doel, om door het aanfokken, opvoeden en dresseren der paarden, die eenig en alleen tot het deelnemen aan zoodanige rennerijen worden toegelaten, een paardenras te verkrijgen, uitmuntende in kracht en vlugheid, hetgeen bij het gewoon gebruik, en met betrekking tot den landbouw, waar het vooral op beide hoedanigheden zoo zeer aankomt, en met betrekking tot de cavallerie- en treinpaarden, en eindelijk met betrekking tot de trekpaarden, die dagelijks zoo overvloedig bij de diligence-diensten gevorderd worden, van het hoogste gewigt is.

Om deze belangrijke bijzonderheden meer te doen uitkomen, moeten wij onze lezers *vooreerst* opmerkzaam maken, op het geen er, volgens eenmaal vastgestelde regelen, van de paarden gevorderd wordt, die aan de jaarlijks plaats hebbende renstrijden deelnemen.

Behalve de gewone voorwaarden, dat er liefst geene andere renners, dan hengsten of merries worden toegelaten, die het noch aan kracht, noch aan vlugheid ontbreekt, om, binnen den kortst mogelijken tijd, den weg, voor den wedstrijd afgebakend, af te leggen, moeten deze renners, gelijk wij hier te lande bij de gewone harddraverijen mede als hoofdvereischte bepaald zien, zich voordoen zonder gebreken; met andere woorden: *van zessen klaar.* Zij moeten bovendien den renstrijd kunnen volhouden, zonder buitengewoon buiten adem te zijn; zonder merkbare spatten of gallen te bekomen, maar ook, zonder blind te worden; om kort te gaan: zij moeten, zonder het minste ligchaamsgebrek, den renstrijd volhouden. Voldoen zij aan al deze voorgeschreven bepalingen en vereischten niet, dan worden de in één of ander opzigt gebrekkig geworden ren-paarden, voor den bepaalden renstrijd onaannemelijk, bij andere gewone rennerijen ongeschikt verklaard, en dien ten gevolge afgekeurd ter voortteling van het zoogenoemde bloedras.

Boven en behalve dit alles moeten de renpaarden, overeenkomstig hunne jaren, een zeker gewigt hebben. Uit een programma van de te *Aken* den 23. en 25. Augustus laatstleden gehouden paarden-wedloop, zien wij dit gewigt bepaald, als volgt: voor een 2jarig paard 85 pond, Pruissisch gewigt, voor een 3jarig 100 pond, voor een 4jarig 105 pond, voor een 5jarig 110 pond en voor één van 6 en meer jaren 115 pond, namelijk ter prijsdinging op eene renbaan van ééne Engelsche mijl of ruim 600 Pruisische roeden. Daarentegen behoort het gewigt der ren-paarden voor eene baan van $2\frac{1}{2}$ Engelsche mijl of 850 Pruissische roeden te zijn, als volgt: voor een 3jarig paard, 110 pond, voor een 4jarig 127, voor een 5jarig 135, voor een 6jarig 140 en voor een 7jarig en daarboven 148 pond.

Uit welke verhouding daadzakelijk blijkt, dat het loopen langs eene grootere renbaan oneindig meerder gewigt, dus meerder spierkracht vordert.

Tot het vormen van dusdanige voor den wedloop geschikte bloedpaarden geeft de majoor VON WACHENBUSEN, een bekend Mecklenburgsch voorstander en bevorderaar der verbetering van het Mecklenburgsche paardenras, wiens vertoogen over die verbetering, ten gevolge der, in het Mecklenburgsche ingevoerde paardenrennerijen, onder anderen in zijn tijdschrift voor paardenliefhebbers No. 15, 3de jaargang, overtuigende proeven opleveren, het navolgende aan de hand:

„Eene door ervaring aanbevelingswaardige wijze, om zoogenoemde bloed- of renpaarden tot gebruik te dresseren, is, ze dagelijks en gedurende eenige weken op een omgeploegd land, te laten berijden. Door deze voorbereiding, bij welke zij de noodzakelijkheid leeren inzien, om de voeten hoog op te ligten, kunnen zij daarna met het beste gevolg op de slechtst gebaande wegen gebruikt worden. Het lange en veelvuldige gebruik van bloedpaarden heeft ons — zegt de heer VON WACHENBUSEN — de overtuiging gegeven, dat een goed ruiter zoodanige paarden verre boven andere gewone de voorkeur geeft. Zoo heb ik — gaat hij voort — in den veldslag van 1813 en 1814 met vrucht en genoegen een zoogenoemd bloedpaard, en nog in 1828, na eene zware bloedspuwing, en toen ik nog zeer zwak was, dagelijks eene vijfjarige merrie van genoemd ras, die vijf voet en zes duim hoog was, bereden."

Ons bestek intusschen niet gedoogende in één enkel artikel alles op te sommen, wat wij ter vorming van een edel paardenras door middel der renstrijden voorgenomen hebben, te berde te brengen, breken wij hier af, om in een volgend nommer den draad onzer rede weder op te vatten.

[illegible]

De Vorst in Constitutionele Staten; door Mr. T. M. ROEST VAN LIMBURG. *Tweede druk,* te Rotterdam, bij WIJNHOVEN HENDRIKSEN, 1836. 25 bl. 8°.

Geenszins verwondert het ons, dat de heer R. v. L. van eene *hoogst vereerende* zijde aangezocht werd, om dit fraaije stukje, waarvan een eerste druk in den *Vriend des Vaderlands* verschenen was, afzonderlijk verkrijgbaar te stellen; en dubbel aangenaam was het ons, aan dit aanzoek voldaan te zien met bijvoeging van eenige belangrijke aanvullingen. In elken constitutionelen staat toch, rekenen wij het van groot gewigt, dat een ieder de waarde van dien regeringsvorm kenne, zoo wel de voor als de nadeelen, opdat men wete, wie zich tegen denzelven aankanten, en wat men aan hunne tegenwerpingen te danken hebbe. Om dus, indien wij ons niet bedriegen, het opperhoofd der wet, dat is, de uitdrukking van het algemeene belang, de handhaving der redelijke vrijheid van allen, zoo wel in het dag der vorsten als in dat der volken, te verdedigen en aan te prijzen, begint de heer R. v. L. met te betoogen, dat de magt van den waren vorst, wel verre van door eene constitutie verminderd te worden, integendeel door dezelve wordt vermeerderd. Wij zijn dit zoozeer met den schrijver

eens, dat wij wel hadden begeerd, hem de tegenwerping te zien behandelen: Wat, indien de volksvertegenwoordiging zelve tot een middel van despotismus gemaakt wordt? Wat, indien de vorst, zijnen zedelijken pligt vergetende, de meerderheid der volksvertegenwoordigers koopt? — Doch wij kunnen het den heer R. v. L. niet euvel nemen, indien hij, voor Nederlanders schrijvende, aan deze tegenwerping niet dacht. Misschien ook wilde de schrijver deze vraag niet aanroeren, in de meening, dat maar de voornaamste mannen in den lande omkoopbaar zijn, en voor de natie niets meer te doen is, dan haar te betreuren.

„De volksvertegenwoordiging, — vervolgt de heer R. v. L., — verheft het karakter der natie, doet haar den staat, aan welks besturing zij deel neemt, vuriger beminnen, en vermeerdert dus aanmerkelijk hare morele en bij gevolg hare physische kracht. Deze beweringen worden met redeneringen, aanhalingen en geschiedkundige bewijzen gestaafd; de nadeelige werking van het despotismus daarentegen met krachtige lichten historisch gemaald. Hier had de schrijver ook het gevoelen van den Parijschen hoogleeraar GUIZOT, vroeger minister van onderwijs, daarna lid der gedeputeerde kamer en thans weder in eerstgemelde bezitting hersteld, kunnen aanhalen: « *Je veux seulement* — zegt hij in zijne laatste les over de algemeene geschiedenis der beschaving in *Europa* — *Je veux seulement, avant de vous quitter, appeler votre attention sur le fait le plus grave et, à mon avis, le plus instructif qui se révèle à nous dans ce grand spectacle, c'est le péril, le mal, le vice insurmontable du pouvoir absolu, quel qu'il soit, quelque nom qu'il porte, et dans quel but qu'il s'exerce;*" — « *Il n'y a que la liberté générale de tous les droits, de tous les intérêts, de toutes les opinions, la libre manifestation de toutes ces forces, leur coexistence légale, il n'y a, dis-je, que ce système qui puisse restreindre chaque force; chaque puissance dans ses limites légitimes, l'empêcher d'impiéter sur les autres.*" (*)

„En in weerwil van dit alles, — gaat de heer R. v. L. voort, — vindt men nog in verscheidene landen den vorst, benevens een aanzienlijk getal onderdanen, afkeerig van grondwetten en volksvertegenwoordiging; afkeerig van vrijzinnige (met de menschelijke regten overeenkomende) instellingen. Van waar dit? — De echt menschkundige oplossing dezer vraag, wederom met achtbare aanhalingen gestaafd, beslaat nog eenige bladzijden, en dan eindigt de schrijver met de schoone, doch niet gemakkelijke rol van den constitutionelen vorst, met SALVATOR ROZA's penseel, droevig schoon te schetsen. Niet veel uiterlijk, niet veel wereldsch geluk belooft hij hem; maar daarentegen het hoogste, het zuiverste geluk des menschen, de tevredenheid der ziele. Wij kunnen ons niet onthouden de treffende taal, waarmede de heer R. v. L. zijn belangrijk vertoog besluit, af te schrijven.

„Maar hij zal hebben geleefd, en hij zal zijn gestorven met het verheven denkbeeld: ik heb mijnen pligt volvoerd; ik heb mij laten miskennen, laten lasteren, laten haten, liever dan verachting of haat te verdienen. Ik had eenen zwaren last op mij genomen, het bestuur over eene tallooze menigte menschen, ik heb aan die tallooze menigte mijne geloften gehouden; hen van hunne vrijheid niet meer ontnomen dan zij zelven, als redelijke wezens, konden gerekend worden te hebben willen afstaan; ik heb hun veiligheid verschaft, heb hun, zoo veel mij mogelijk was, de middelen tot zedelijkheid en geluk aangeboden, ten hunnen behoeve heb ik van hunne genegenheid, hunne toejuichingen afstand gedaan.... mijne aardsche rol is voleindigd.

Hemelsche rol — die een constitutionele Vorst zich kan kiezen!" —

Moge de schrijver in zijne loffelijke pogingen slagen, en, benevens zucht naar wettige orde, echten vrijheidsgeest en edele gevoelens voortplanten!

(*) GUIZOT, *Histoire générale de la civilisation en Europe*, 14. leçon.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 20 Sept. 1 El 9 Palm 5 Duim; gewassen 20 Duim; gevallen 0 D.
Den 21 Sept. 2 El 0 Palm 0 Duim; gewassen 5 Duim; gevallen 0 D.

LEYDEN, den 19den September 1836. In den avond van den 14den dezer, is te *Elst*, tot mijne innige droefheid, overleden mijn zeer geliefde broeder, de Heer *LUDOLPH MULDER*, in leven *Burgemeester* der Gemeente *Valburg*.

Wed. SCHELTUS MULDER.

AMORTISATIE-SIJNDICAAT.
ADMINISTRATIE DER DOMEINEN, WEGEN, VAARTEN, ENZ.
AGENTSCHAP *ZUTPHEN*.
VERKOOPING VAN RIJSWAARDENHOUT.

De AGENT van het DOMEIN te *ZUTPHEN* zal, op Zaturdag den 1sten October 1836, des morgens ten 9 ure, ten overstaan van het Plaatselijk Bestuur van Herwen en Aerdt, ten huize van *Th. VERHOEVEN*, op den *Bijlandschen Waard* onder *Lobith*, in het openbaar aan de meestbiedenden verkoopen:

Eenige perceelen drie- en vierjarig RIJSWAARDENHOUT, BLADRIET en eenjarig TEENHOUT, uit de Domaniale Bijlandsche, Lobithsche en Candiasche RIJSWAARDEN.

En zulks op alle zoodanige condities en voorwaarden als ter visie liggen zoo ten kantore van Voornoemden Heer Agent, als ter Secretarie van gemeld Plaatselijk Bestuur, terwijl aanwijzing voor den verkoop door den Opziener der Domeinen te *Lobith*, *A. G. VERHOEVEN*, op aanvraag zal worden gedaan.

De Agent voornoemd,
J. VAN LAMSWEERDE.

VERKOOPING.

J. A. VAN MANEN en *P. A. VAN REES*, Notarissen te *Nijmegen*, zijn voornemens op hoogen te laten inzetten, in het Lokaal der Notarissen te *Nijmegen*, op Maandag den 10den October 1836, des avonds ten 7 ure, om definitief te worden verkocht, op Maandag den 24sten October 1836, ter plaatse en ure, als bij den inzet bepaald.

Ruim 32 Bunders, UITERWAARDS WEILAND, met RIETBAAN en KOLK, gelegen onder *Kekerdom* Gemeente *Ubbergen*, toebehoorende aan de Geassocieerde Geërfden, bezwaard met de Krib- en Waterwerken onder *Erlecom*, in zes perceelen, daarna in massa, alles breeder omschreven bij billetten.

De Voorwaarden van verkoop kunnen acht dagen voor den inzet worden gelezen, ten Kantore van de bovengenoemde Notarissen, en van den Boekhouder van den *Erlecomschen* polder den Heer *J. A. POOL*, Procureur te *Nijmegen*.

† † † Ten overstaan van den Notaris *GODEFROY*, zal, op den 10den October 1836, en volgende dagen, telkens des morgens om 10 ure, ten huize van Mevrouw de Douairière, wijlen den Generaal-Majoor *BEHR*, te *Arnhem*, erfhuiswijze, worden verkocht: Een gedeelte van eenen zeer net geconserveerden INBOEDEL, bestaande in:

Mahoniehouten, voorts met palissander ingelegd citroenhouten en ander opgelegde MEUBELEN, als: SECRETAIRES, COMMODES, CONSOLES en TAFELS, waaronder verscheiden met marmeren bladen, KANAPÉ, STOELEN, SPIEGELS, KRISTALLEN KROON, zeer nette mahonihouten en andere LEDIKANTEN, STAANDE KLOK, welgevulde BEDDEN en MATRASSEN, DEKENS, GORDIJNEN, een blaauw TAFELSERVIES, PORCELEIN, AARDE- en GLASWERK, VLOEDKLEEDEN, waaronder een genoegzaam nieuw Schotsch Tapijt; voorts KLEER- en andere KASTEN, MANGEL en PERS, met pleet beslagene PAARDENTUIGEN, KEUKENGEREEDSCHAPPEN, KOPER-, TIN- en BLIKWERK, Brusselsche HAARDEN met marmer, eene groote spaarzame KEUKEN- en andere KAGCHELS en hetgeen verder zal worden voorgebragt. — Zullende de goederen Vrijdag en Zaturdag, den 7den en 8sten October, van des morgens 10 tot namiddags 4 ure, voor een ieder te zien zijn.

† † † Op Maandag den 26sten September 1836, des voormiddags ten tien ure, zullen, ten huize van *A. HOLSUM*, in de Oeverstraat No. 31 te *Arnhem*, voor Contant geld worden verkocht eenige GEREEDE GOEDEREN, behoorende tot de nalatenschap van wijlen *THEODORUS HOLSUM*, bestaande in MEUBELEN en HUISRAAD, waaronder KABINETTEN en BEDDEN; voorts 5 MELKBEESTEN en eene VETTE KOE.

Te zien twee uren voor den verkooptijd.

§ † † De UITERWAARDSWEIDE, *HET HOOILAND* en *DE MAST* met aangelegen RIJSWAARD, te zamen 6¾ Bunder, te *Leuvenheim*, onder *Brummen*, zijn bij den inzet verhoogd tot ƒ 4390. De toeslag derzelve zal, *ZONDER BERAAD*, plaats hebben in den voormiddag van den 24sten September 1836, in *het Kromhout* te *Brummen*; voor nadere verhooging of inlichtingen melde men zich ten Kantore van den Notaris Mr. *TAAY*, te *Arnhem*.

† § † De ondergetekende biedt zich aan in het grondig Onderwijs te geven, voor CLARINETTE, FLUIT, GUITAR en ZANG.

J. J. KOENS.

Adres boven den Heer *VERBEEK*, in de Vijzelstraat, te *Arnhem*.

§ † § UIT DE HAND TE KOOP: Een RIJPAARD, zijnde eene donker grijze MERRIE, van edel ras en bijzonder fijnen vorm. Te bevragen bij *D. E. MULLER EN COMP.*, Boekhandelaars te *Arnhem*, en *G. J. HUPKES*, Logementhouder te *Dieren*.

DEPÔT VAN MANUFACTUREN,
Mode-Artikelen, Galanterien en Parfumerien, Heeren-Cloaken en Dames-Mantels,
VAN N. D. BRANDON, TE AMSTERDAM;
Uitgepakt ten Huize van den Heer L. BECK, *te Zutphen.*

De ondergeteekende berigt, dat het DEPÔT weder ruim voorzien is van *Zijden Foulars*, *Cols*, *Echarpen* of lange dassen voor *Heeren*, *Boorden*, *Voorhemdjes*, *Handschoenen*, *Zijden Parapluis*, *Reiszakken*, *Scheer-etuis*. etc. etc.

Alsmede van eene partij supra fijne HOLLANDSCHE LINNENS, en de monsters van Damast *Tafelgoed*; zijn VERTREK is stellig bepaald op aanstaanden MAANDAG, den 26sten SEPTEMBER 1836.

A. D. BRANDON.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.